

DE AVIBVS, IN ALIMEN-
TARIVM VSVM VENIENTIBVS.

Cap. V.

Pavo.

PAVO in Gallias peregrinis regionibus ad-
vectus est; perinde ac gallus & gallina Indi-
ca. Eorum alii sunt albi, aut variâ colorum ele-
gantia, & admirandæ naturæ artificio insignes.
Rarus illorum usus, & oculorum pascendorum
gratiâ potius quàm corporis, aluntur. Carnem
habent delicatissimam, saporisque gratissimi:
nec hac in parte gallo Indico cedunt. Inter cæ-
teras eorum facultates, notanda excremento-
rum proprietates, ad vertigines curandas: Ex-
crementum illud exccatam & pulverifatam, in
dragma unius pondere, vino albo exceptum in
plures dies manè propinatur.

*Remedium
ad vertigi-
nem.*

*Gallus In-
dicus.*

Gallus Indicus, cum integrum annum attigit,
perinde ut capo delicatissimus est: Elixatur vel
assatur: at assus magis commendatur. Æstate &
pulli quoque tosti apponuntur. Cibum est opti-
mus, delicatus, suavissimi saporis & laudabilis
alimenti: qui facîle in ventriculo concoquitur,
optimi sanguinis ac seminis copiam gignens.
Præterea is bonitate sua & nutriendi vi, facîle
omnes superat alios cibos.

*Anser do-
mesticus.*

Anser domesticus familiarissimus per totam
Galliam & nostram præsertim Vasconiam. De-
licatus eorum cibus, præsertim si benè saginati
fue-

fuert. Diffecantur apud nos per medium & sale conditi afferuantur usui per annum. In ditiorum mensis, ubi per triduum salem suum imbiberint, apponuntur, alsi, vel integri, vel etiam membratim, frequentius tamen elixi cum sinapi: Quod nonnullis annua manna, vel multorum annorum annona dicitur. In plures enim annos sic salseruantur, adeo ut rancefcant: quorum rancidorum vel frustulum tantum cum bralsica coctum, album iusculum, densum & optimum concinnat, rusticis delicatissimum, & quotidianum alimentum.

Anserculi verno tempore, aut æstatis initio affantur, & optimis herbis facti apponuntur in cibum suavissimum, præsertim si pinguiores fuerint. Seorsim eorum collum, caput, pedes, & alarum extremitates, jecur, cor, & guttur, quæ parva vulgò occa dicuntur, elixantur, & ex aceto & petroselino eduntur; qui cibus delicatus, appetitum excitat. Anseris excrementum, verno tempore collectum, siccatum & pulverisatum, & cum vino albo ad dragmam unam, vel dimidiam tantum, datum, auriginosum seu regium morbum penitus tollit: cuius rei veritatem experientia sæpissimè confirmavit. *Medicamentum contra i-*
cterum. Pinguedo anserum perinde ac gallinarum anatumque, anodynum est medicamentum extrinsecus illitum. Hæc item unguentorum & emplastro-
Emollientia
anseris. rum emollientium & lenientium compositionem ingreditur. Denique omnis anseris vel particula tam interna vel externa, aliquem in vita communi usum habet: cuius plumæ etiam pennæque tantæ sunt utilitatis, ut ad nocturnam

Bb 4

quie

quietem homini non solum inserviant, sed literis quoque pingendis scribendisque, in æternam multorum memoriam ac laudem, aptissimæ sint.

Communis est loquendi formula apud Gallos, *Qu' on appreste de la volaille*: qua voce intelliguntur gallinæ, pulli gallinacei, capones, & similia; familiaris enim horum usus in Gallia est: siquidem eiusmodi carnes salubres & temperate, laudabilem generant sanguinem, & vires roborant: quæ variis modis, elixæ, assæ, incrustatæ, vel aliter in usum adaptantur.

Gallina.

Gallina Februario mense elixa, nec non pulli adhuc implumes, delicatioribus mensis offeruntur: pulli verò paulò adultiores post festam Paschatis. At qui Gallis dicuntur *Estoudeaux* tempore mensis Augusti & Septembris, cum omphacio, assati apponuntur.

Pulli gallinacei.

Capones.

Capones omnibus anni temporibus, aut elixi aut assi in cibi usum veniunt. Utilitas harum carniū ad morborum curationem inde patet, quod ex iis expressa caponum, restaurantia, consummata, gelatinæ cum pedibus aut poplitibus vitulinis in ægrorum usum parentur: optimè enim nutriunt & facillimè concoquuntur. Tunicæ etiam ventriculorum gallinaceorum extractæ, vino lotæ, & ad Solem siccatae & pulverisatæ, singularem vim habent, tum corroborandi ventriculū, tum calculum comminuendi. Ex decrepito gallo, additis baglossa, borragine, capparibus, & modico folliculorum fennæ, coquitur jasculum solutivum pro iis, qui à potioni-

Remedium ad ventriculum debilem Gallus decrepitus.

bus

bus medicis abhorrent, & melancholicis affectibus sunt obnoxii.

Columbæ, boni sunt nutrimenti, ac laudabilem generant sanguinem, & nativum ventriculi calorem fovent: ob quam causam senibus maxime profunt, omnibusque iis, qui pituitosis & frigidis affectibus infestantur.

Præter vim illam nutriendi optimam, qua pollent columbæ, remedia quoque non vulgaria ex iisdem sumantur. Sanguis enim illarum calidus, venarum sub alis sectione exiliens, oculis immixtus, illorum dolores mitigat, contusiones ac *injurias* curat, omnemque sanguinem in illis concretum discutit. Vivæ etiam per medium dissectæ, & vertici capitis, aut fincipiti raso, sanguine adhuc calente applicatæ, symptomatum vehementiam in phreniticis leniunt: biliosas exhalationes atque vapores, unde causa morbi dependet, consumendo, atque discutiendo. Stercus earum cataplasmatum & emplastro-
rum compositioni sæpe additur ad apoplecticos & lethargicos affectus, quibus nitrosa illius vis plurimum confert.

*Remedium
oculorum.*

*Remedium
contra
phreniticum.*

Perdix post messem, inter omnes alios cibos, cum sanis tum ægris exhibendos, cujuscunque facultatis aut bonitatis fuerint, facile primas tenet: optimi succi, facilisq; concoctionis, ex cujus diuturniori usu, ventriculus ab omni vindicatur corruptione. Vnde causa tollitur anæsthesiæ, quæ vitio stomachi aliàs oriri solet. Ni-

Bb 9 dor

Remedium ad hystericos affectus. dor plumarum adustarum, suffocationi matricis (quæ catalepsiæ quædam est species) hystericiq; aliis affectibus, multum prodest: quod experientia sæpius confirmavit.

Coturnices. Coturnices earumque pulli post messem pinguiorès & delicatiorès, multiq; nutrimenti: at usus illarum diuturnior non usque adeò salubris est: carnes siquidem obinent corruptioni faciliè obnoxias: unde febres, spasmi, & epilepsia, quibus ipsæ coturnices quoque obnoxias, excitantur. Idcirco natura eas remedium docuisse videtur: cum illis hellebori indidit appetitum, quo abundè pascantur.

Turtures. Turtures milio (ut mos est in Vasconja) faginatæ optimi sunt nutrimenti, gratissimi saporis, & facili concocionis.

Turdus. Turdas, vindemiarum tempore, quo uis vescitur, impinguatus, delicatissimus quoq; & sapidissimus est, saluberq; victus tum sanis, tum ægris: De cuius bonitate sic olim Poëta:

*Inter aves Turdus, si quis me iudice ceret,
Inter quadrupedes gloria prima lepus.*

Ficedula. Ficedularum magna copia in Provincia aut Gallia Narbonensi, & Vasconia: propterea quod hæ regiones ficibus consistat, quibus illæ vescuntur: delectantur quidem etiam uvis, sed non ut illis pinguescant. Sic enim de illis Poëta:

*Cum me Ficus alat, cum pascat dulcibus uvis,
Cur potius nomen non dedit uva mihi?*

Artulana. In ditone Lugdunensi avis reperitur, Artulanus dicta, pinguedine diffuens, & regius cibus

bus magnique pretii. Optima est vindemiarum tempore.

Alia turdi species, quæ Gallis *Grive* dicitur, *Grive.* hyeme à montibus in planitiem devolat: juniperinis baccis vescitur, unde carnem deliciaiorem acquirit. Cibus est Sabaudis & Helvetiis tunc temporis familiaris.

Merula vincitur à tardo bonitate, quòd & durum & amari saporis carnem obtineat. *Merula.*

Alaudæ, quæ in eo tractu, qui *La Beaulse* (Gallis) dicitur, pascunt, præ cæteris omnibus aliarum regionum optimæ sunt: & quò intensius frigus est, eò meliores & pinguiore habentur. *Alauda.*

Phasianus, à fluvio Phasis dicto, ubi id genus volucrum magnà copiâ abundare conspicitur, (ut in fluvio nobis dicto *La Charante*, cygni ipsas aquas operire quasi cernuntur) in nostras regiones adventus est: species est quædam galli gallinacei, aut caponis sylvestris & naturæ ferinæ, utcunque alimenti laudabilis: qui tamen omni bonitatis genere longè lateque à gelinota vulgò dicta, vincitur: assari vulgò solet. *Phasianus.*

Palumbes Liviæ, Gallis *bifets*, columbarum sylvestrium genus est: Differunt tantum magnitudine, quod palumbi maiores sint & carnosiores. Huiusmodi sylvestres palumbes, carne savi & delicata præditæ sunt, quæ copiosum generat sanguinem. Meliores sunt absque lardo, ac cum semiaffantur tantum, & lardo incenso inflammantur, & succo granatorum vel aureorum malorum perfunduntur. *Palumbes. Bifets.*

Rusti-

Rusticula.

Rusticula, *Beccasse* Gallis, in delitiis quidem esse solet: attamen caro ejus dura, viscosa, & concoctu difficilis, crassiorum succum ingenerat. Ejus inferiores partes, contra aliarum avium morem (quarum alæ magis commendantur) hoc est, coxæ, avidius appetuntur à catillonibus hominibus. Ex avium illarum numero est, quæ dum assantur, non eviscerantur: cum ipsa intestina, crusta panis tosti excepta, aliis partibus sint sapidiora ac gratiora.

*Anser cy-
anus, fluvi-
atilis.*

Anseris & anatis fluviatilis in genere caro, non æquat aliarum avium montanarum ac sylvestrium bonitatem: propterea quod mucosa & spumosa, corruptioniq; obnoxia, ac sanguinem crassum, melancholicumve generat.

*Rusticula
minor.
Querque-
cula, Galli-
na aquati-
ca.*

Rusticula minor, Querquedula, & Gallina aquatica, pinguisimæ sunt hyeme aves, suaves & gratissimi saporis, quæ tamen utcumque paludem redolent, crassiorisque sunt succi, quàm palustres alæ. Commendantur tamen, mensis nobilium suo tempore appositæ: quarum usus rarus, nec vulgaris aut quotidianus est.

Et hæc de carniū quadrupedum & avium differentiis sufficiant: qui plura de avibus volet, consulat librum meum 6. Magni Mundi speculi.

DE